HE 37/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työvoimapalveluiden lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Asiantuntijakuuleminen, Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 21.5.2024

Erityisasiantuntija Ellen Vogt

Uudet työllisyysalueet hyvinvointialueiden aluerakenteen ja TYM-palvelun järjestämisen näkökulmasta

- Uusia työllisyysalueita on syntymässä 45 kappaletta, hyvinvointialueita on 22 (ml. Helsingin kaupunki) ja HUS-yhtymä.
- Ainoastaan **5 työllisyysaluetta** (ml. Helsinki) on **maantieteellisesti alueeltaan yhteneviä hyvinvointialueen toimialueen kanssa**.
- **7 hyvinvointialueella on yhtenevät maantieteelliset ulko-rajat** työllisyysalueiden kanssa, mutta **hyvinvointialueen toimialueella on kaksi tai useampia työllisyysalueita**.
- **5 työllisyysaluetta ulottuu kahden hyvinvointialueen toimialueelle**, mikä **vaikuttaa 10 hyvinvointialueen toimintaan**.
- Lisäksi Uudenmaan alueen terveyspalvelujen järjestäjänä on myös HUS-yhtymä.

HYVIL

9 § Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi

- Voimassa olevan TYM-lain 9.1 §:n mukaan jokaisen hyvinvointialueen toimialueella on oltava monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointia varten **vähintään yksi** monialaisen tuen johtoryhmä. Hyvinvointialueen toimialueen työvoimaviranomaiset, hyvinvointialue ja Kansaneläkelaitos **neuvottelevat johtoryhmien määrästä** ennen johtoryhmien asettamista. Lain mukaan johtoryhmän asettaminen ja niiden henkilöiden nimeäminen, jotka johtavat monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointia johtoryhmän asettamissa puitteissa, kuuluu johtoryhmän toimialueeseen kuuluvan työvoimaviranomaisen toimivaltaan. Johtoryhmän on hyväksyttävä johtavat henkilöt ennen heidän nimeämistään.
- Tässä esityksessä **9 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä todettaisiin asetettavien johtoryhmien enimmäismäärä ja edellytykset muodostaa johtoryhmä, johon kuuluisi useampi kuin yksi työvoimaviranomainen.**
  - Muutoksella on haluttu selkeyttää yhteistoimintamallin organisointia koskevaa sääntelyä.

HYVIL

9 § Monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointi

Kun uudet hallinto- ja palvelurakenteet ovat nyt kaikilta osin tiedossa **voimassa olevaa lain 9.1 §:ää tulee ehdottomasti muuttaa, mutta nyt kyseiseen säännökseen ehdotettu muutos ei ole kannatettava.**

Monen TYM-johtoryhmän mallin mahdollistaminen lainsäädännöllä hyvinvointialueen toimialueelle tekee kokonaisuutena yhteistoimintamallin mukaisesta sopimisesta erittäin haastavaa ja toisaalta toimintamallin toimeenpanosta byrokraattista ja hallintokeskeistä asiakaskeskeisyyden sijaan.

HYVIL

Perusteluja

- Hyvinvointialueen tulee järjestää palvelunsa yhdenvertaisesti koko toimialueellaan, se ei voi sopia toteuttamansa yhteistyön reunaehdoista, resursseista ja tavoitteista monella eri tavalla oman toimialueensa sisällä.
- Nykyisin voimassa olevan TYP-lain toimeenpanosta tiedämme, että hyvinvointialueen toimialueella toimivan useamman johtoryhmän malli on monella tapaa keinotekoinen ja voi johtaa jopa hallinnolliseen näennäistyöskentelyyn.
- Ei ole resurssiviisasta, eikä hallinnollisesti tehokasta, jos mahdollisesti sama/t hyvinvointialueen virkahenkilö/t joutuvat osallistumaan useiden johtoryhmien työskentelyyn ja toisaalta hyvinvointialueen päättävät elimet käsittelemään lukuisia erilaisia yhteistyösopimusesityksiä.
- Uuden lain tarjoamat mahdollisuudet esimerkiksi osatyökykyisten ja vammaisten työnhakijoiden osalta tulisi hyödyntää täysimääräisesti ja sen edellyttämät muutostarpeet organisointiin ja johtamiseen tunnistaa.
- Hyvinvointialueen toimialueella olevan kunnan asukas voi valita hyvinvointialueen sisällä minkä tahansa sote-keskuksen omaksi perusterveydenhuollon palvelupisteekseen, kun taas työllisyysalue määräytyy kotikunnan perusteella.

HYVIL

Mitä tulisi uudistuksessa erityisesti huomioida?

- Lainsäädännön tulisi lähteä siitä, että uusien työvoimaviranomaisten hyvinvointialuetasoisesta yhteistyöstä säädettäisiin TYM-laissa siten, että
  - lainsäädäntö tukisi uusien työvoimaviranomaisten keskinäistä yhteistyötä monialaisten palvelujen ja niiden vaatiman osaamisen järjestämisessä
  - lainsäädäntö mahdollistaisi hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien työvoimaviranomaisten yhteistyön sekä yhteisen tietopohjan ja tavoiteasetannan vaikuttavimmalla mahdollisella tavalla.
  - lainsäädäntö huomioisi kaikkien yhteistoiminnassa mukana olevien tahojen palvelujen järjestämisen reunaehdot.
  - yhteistoimintamalli toteutuisi asiakastarpeista käsin eri toimijoiden perustehtävä huomioiden tasa-arvoisesti ja hallinnollisesti mahdollisimman tehokkaasti.

HYVIL

Pykälämuutosehdotus

Edellä olevaan ja hyvinvointialueiden kanssa käytyihin keskusteluihin perustuen ehdotetaan, että 9.1 § muotoiltaisiin esimerkiksi seuraavasti:

- *Jokaiselle hyvinvointialueelle asetetaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointia varten enintään yksi hyvinvointialueen toimialueen kattava monialaisen tuen johtoryhmä. Hyvinvointialueen, hyvinvointialueen toimialueen työvoimaviranomaisten ja Kansaneläkelaitoksen on neuvoteltava johtoryhmän kokoonpanosta ja johtamisesta ennen johtoryhmän asettamista. Työvoimaviranomainen asettaa johtoryhmän ja nimeää henkilöt, jotka johtavat monialaisen tuen yhteistoimintamallin organisointia neuvottelutulokseen perustuen. Hyvinvointialueen toimialueella toimivat työvoimaviranomaiset sopivat johtoryhmän asettavasta sekä johtavan henkilön ja johtoryhmän puheenjohtajan nimeävästä työvoimaviranomaisesta. Johtoryhmän on hyväksyttävä johtavat henkilöt ennen heidän nimeämistään.*

HYVIL

Muutama lisähuomio

- **TYM-lain osalta huomautetaan myös, että lain 9.2 §:n muotoilu on osin harhaanjohtava ja sitä tulisi selkeyttää.**
  - Pykälän sanamuoto *'johtoryhmä tekee yhteistyösopimuksen'* voi aiheuttaa väärinymmärryksiä, koska sovittavat asiat ovat sellaisia, jotka tulevat päätettäväksi kunkin yhteistoimintamalliin osallistuvan organisaation oman päätöksentekorakenteen mukaan.
- Lisäksi on toivottavaa, että HUS-yhtymän roolia ja vastuuta suhteessa TYM-lakiin selkeytetään.
- Ehdotettuun 12 §:n muutokseen ei ole huomautettavaa muuta kuin siltä osin, että on erittäin huolestuttavaa, että ns. uutta TYM-asiakastietojärjestelmää ei ehditä toteuttaa ennen lain voimaan tuloa.

HYVIL

Ellen.vogt@hyvil.fi

CC BY ND

www.hyvil.fi